

انتقادمدنی زیر تیغ

محکومیت خبرنگار و فعال اجتماعی لرستانی در پی انتقاد از استاندار

گروه فرهنگ: صدور حکم حبس و اقامت اجباری برای نویسنده یک کارزار انتقادی و خبرنگار لرستانی که به تبلیغ آن پرداخته بود، بار دیگر موضوع حدود و ثغور آزادی بیان، امنیت کنشگران و روزنامه‌نگاران و نسبت مسئولان با نقد عمومی را به صدر توجه افکار عمومی بازگردانده است؛ احکامی که به اعتقاد بسیاری از فعالان رسانه‌ای و حقوقی، با اصول مصرح قانون اساسی و شعارهای اعلامی دولت در تعارض آشکار قرار دارد.

براساس اطلاعات منتشرشده، مجید بیرانوند، روزنامه‌نگار و مدیر یک رسانه محلی در لرستان، به‌همراه یکی دیگر از کنشگران مدنی این استان، به‌دلیل انتشار و تبلیغ یک کارزار ثبت‌شده در پلتفرم رسمی «کارزار» که محتوایی انتقادی درباره استاندار لرستان داشته، به یک‌سال حبس تعزیری و یک‌سال اقامت اجباری در شهرستان‌های دور از محل زندگی محکوم شده‌اند. این دو فرد پیش‌ازاین پرونده، فاقد هرگونه سابقه محکومیت کیفری بوده‌اند.

ماجرا به کارزاری بازمی‌گردد که در آن، نویسنده با طر ح چند پرسش مشخص درباره وضعیت مدیریتی استاندار لرستان، ازجمله شائبه‌هایی پیرامون بازنشستگی او، خواستار شفاف‌سازی شده بود؛ کارزاری که بیش از دو هزار امضاء از شهروندان را با خود همراه کرد و در چارچوب ابزارهای رسمی اعتراض مدنی خطاب به رئیس‌جمهور و رئیس قوه‌قضائیه ثبت شده بود. بااین‌حال بازتاب این مطالبه‌گری مدنی در فضای رسانه‌ای، با شکایت مستقیم استاندار مواجه شد و نهایتاً به صدور احکامی سنگین علیه نویسنده کارزار و یکی از خبرنگاران تبلیغ‌کننده آن انجامید. این احکام در شریاطی صادر شده‌اند که طبق اصل ۲۴ قانون اساسی، نشریات و مطبوعات در بیان مطالب آزادند، مگر آن‌که مخل مبانی اسلام یا حقوق عمومی باشند. بسیاری از حقوق‌دانان و فعالان رسانه‌ای معتقدند طرح پرسش درباره عملکرد یا شرایط قانونی یک مقام مسئول، نه‌تنها مصداق اخلا در حقوق عمومی نیست، بلکه در زمره حقوق بدیهی شهروندان و وظایف حرفه‌ای رسانه‌ها تعریف می‌شود.

در واکنش به این پرونده، رضا سپهپوند، نماینده مردم لرستان در مجلس شورای اسلامی نیز به حکم صادرشده اعتراض کرده و خواستار بازنگری در برخورد با خبرنگار و فعال اجتماعی شده است. هم‌زمان، محکومیت بیرانوند - که مدیریت صفحات رسانه‌ای «صدای لرستان» در شبکه‌های اجتماعی با بیش از ۴۰ هزار مخاطب را برعهده دارد - حساسیت‌ها نسبت به پیامدهای چنین احکامی برای رسانه‌های محلی و مستقل را دوچندان کرده است.

درهمین‌زمینه پلتفرم «کارزار» با صدور بیانیه‌ای رسمی، ضمن ابراز تأسف از آنچه سطح پایین تحمل نقد و سرکوب منتقدان و اهالی رسانه خوانده، تأکید کرده است که این کارزار صرفاً در چارچوب اعتراض خشونت‌پرهمیز مدنی و با طرح چند سوال مشخص شکل گرفته و استفاده از ابزارهای قانونی برای خاموش کردن صدام‌های انتقادی، فاقد وجاهت حقوقی و اجتماعی است. در این بیانیه آمده است که انتظار می‌رود قوه‌قضائیه پشتیبان حقوق مردم و منتقدان باشد، نه همراه مسئولانی که هیچ صدای مخالفی را برنمی‌تابند.

کارشناسان رسانه‌ای هشدار می‌دهند که صدور احکام حبس و تبعید برای فعالیت‌های مبتنی بر نقد و مطالبه‌گری مدنی، می‌تواند پیامدهایی فراتر از یک پرونده قضایی داشته باشد؛ از ایجاد خودسانسوری در میان خبرنگاران محلی گرفته تا تضعیف اعتماد عمومی نسبت به شعارهای اعلامی درباره حمایت از آزادی‌بیان و گفت‌وگوی انتقادی.

در شریاطی که دولت بر لزوم شنیدن صدای مردم و مشارکت مدنی تأکید دارد، این پرونده به نمدای از شکاف میان گفتار رسمی و رفتار عملی برخی مدیران بدل شده است. بسیاری از فعالان مدنی معتقدند، برخورد‌های قضایی با نویسندگان کارزارها و خبرنگاران، نه‌تنها مانع طرح مطالبات نمی‌شود، بلکه هزینه‌های اجتماعی و سیاسی بیشتری را به دنبال خواهد داشت.

اکنون نگاه‌ها به روند اعتراض به این احکام و واکنش نهادهای بالادستی دوخته شده است؛ روندی که می‌تواند معیاری برای سنجش میزان پایبندی به حقوق شهروندی، آزادی رسانه و تحمل نقد در ساختار حکمرانی تلقی شود.

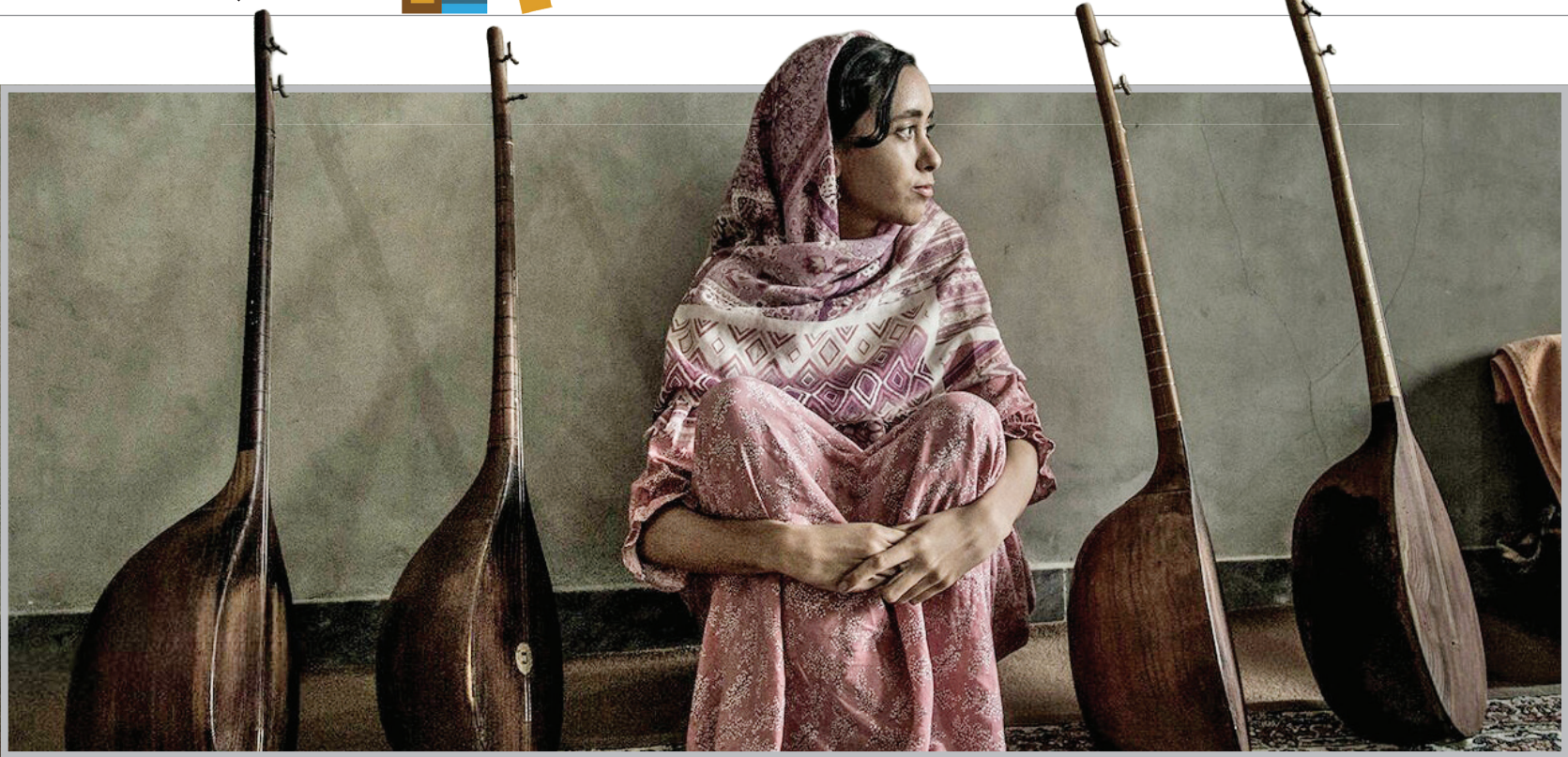
عکس: نازحله حصاری / ایرنا

فرهنگ

CULTURE

۱۴

کتاب پنجشنبه

را در مقیاسی وسیع خلق و سازمان دهی کنند. اندرو فورد در فصل سوم به شیوه‌های کار موسیقی دانان می‌پردازد و دادوستدهای آنان از زمان سرایش مزامیر داوود (ع) پی می‌گیرد و نشان می‌دهد چگونه خود موسیقی به‌تدریج به کالایی برای خریدوفروش بدل شده است. اودر فصل چهارم به‌دنبال ردی از «مدرنیسم» (که مفهومی مدرن و قرن بیستمی است) در موسیقی تا اروپای قرون وسطی عقب می‌رود. مدرنیسم از نظر فورد، همان میل دیرپا به نوسازی سنت‌ها در قالب موسیقی نت‌نویسی شده است. سرانجام در فصل پایانی، به موسیقی ضبط‌شده و خود پدیده ضبط می‌پردازد. به باور اندرو فورد، نت‌نویسی و ضبط بر نسبت ما با موسیقی اثر بسیار زیادی گذاشته‌اند؛ چراکه در کمتر از یک‌قرن دسترسی به موسیقی را در مقیاسی که پیش‌تر تصورناپذیر به‌نظر می‌آمد، گسترش داد و هم‌زمان شیوه‌های خلق موسیقی را دگرگون کرد. او در کتابش جهان پیش و پس از این تحولات را نشان‌مان می‌دهد تا خواننده دریابد این دو جهان از اساس با یکدیگر متفاوت‌اند. یکی از کلیدی‌ترین محورهای کتاب تاریخ فشرده موسیقی، دگرگونی رابطه انسان با موسیقی در طول تاریخ است. برای مثال، فورد اشاره می‌کند که در سال ۱۸۰۰، ۸۰ درصد موسیقی‌های اجراشده متعلق به «آهنگسازان زنده» بود، اما در فاصله ۲۰ سال از ۱۸۵۰، این رقم به ۲۰ درصد سقوط کرده است.

▼ بررسی میراث موسیقی جغرافیا‌های فرهنگی

اندرو فورد گرچه در مقدمه کتابش تأکید کرده که در تلقی پذیرفته‌شده و رسمی، اصل رابه‌موسیقی مکتوب‌وبه‌تعبیری موسیقی هنری غربی می‌دهند، ولی او ترجیح داده بر محورهای مهم‌تری از تاریخ موسیقی تمرکز کند تا در باید مضامین موسیقایی چگونه در دوره‌های مختلف به‌اشکال متنوع، که اغلب‌شان نیز غیرمکتوب و شفاهی‌اند، تکرار و بازتعریف شده‌اند. کتاب «تاریخ فشرده موسیقی» در حقیقت بررسی معنایی موسیقی در ظر فها و قالب‌های متنوعی است که انسان‌ها در طول تاریخ ساخته‌اند؛ از لالایی‌ها تا سالن‌های کنسرت و از ترانه‌رها تا پلتفرم‌های استریمینگ. فورد معتقد است که موسیقی در زمان‌ها و مکان‌های مختلف همیشه وجود داشته است. به این جمله در مقدمه کتاب توجه کنید: «در مورد موسیقی همواره در حال رجوع به نقطه شروع هستیم که واضح‌ترین شاهدش سروسد و قل‌وقول نژاد زبان‌بسته است؛ گاه، از سر بازیگوشی و

با این تفاسیر بیراه نیست، اگر بگوییم درویش ۴۷ ساله یکی از شخصیت‌های جهانی ادبیات عرب معاصر است و با عیسی بلاطه، منتقد فلسطینی، هم‌نوا شویم که «شعر نجوان درویش تحولی شگفت‌انگیز در شعر امروز عربی است.» وقتی از شعر عرب سخن می‌گوییم، بلافاصله بسیاری از ذهن‌ها متوجه شاعرانی همچون محمود درویش می‌شود؛ هنرمندی فلسطینی که طعم زندان اس‌رائیل را چشید و بسیاری از آثارش بازتابی است از مقوله فلسطین و مفهوم مقاومت و مبارزه. ذهن نجوان درویش نیز عاری از این دغدغه‌ها نیست به‌نحوی که عیسی بلاطه در مورد شعر او چنین می‌نویسد: «صدایی که هم‌زمان چنان پرشور و چنان بی‌طرف است که نفس را بند می‌آورد... شاید باید به شما، خواننده خیالی که زندگی‌تان با من بسیار متفاوت است - صرف‌نظر از دیدگاه‌ها، سیاست‌ها، تجربیات گذشته یا فقدان آنها- هشدار دهم، تا زمانی که خواندن این مجموعه را تمام کنید، غیر ممکن است که از ارتباط با فلسطین قرار کنید.»

در این توصیف بلاطه از شعر نجوان، اما اشاره‌ای دوسویه وجود دارد که یک‌سویه آن، مسئله فلسطین و شور مقاومت است. بنابراین از چنین منظری می‌توان با این سخن: «چنین شعری بازی نمی‌کند، زبان‌شناسانه، انتقادی و نظری نیست و خود را به دانشگاه‌ها نمی‌رساند، بلکه مستقیماً به قلب می‌رود، مستقیماً به اصل مطلب می‌پردازد و در هر صفحه، در هر سطر، صدای غنایی، قدرت‌تکان‌دهنده و خودپرسشگر، غالب است.» موافقت داشت. اما باید دقت کرد که مراد بلاطه، وقتی از «بی‌طرفی»

مثل هوایی که تنفس می‌کنیم

روایتی از هم‌زیستی انسان و موسیقی از سپیده‌دم تاریخ تا امروز

معرفی کتاب

تاریخ فشرده موسیقی

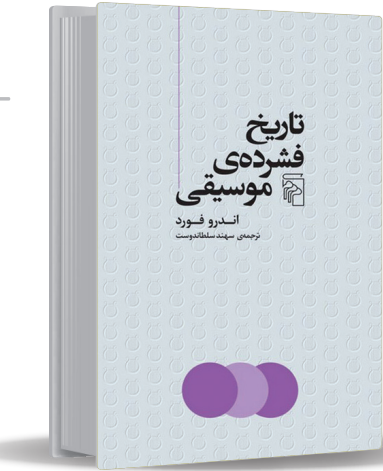
نویسنده: اندرو فورد

مترجم: سه‌ند

سلطان‌دوست

انتشارات: مرکز

قیمت: ۴۵۰ هزار تومان

شروع می‌کند؛ انسان از چه‌رو موسیقی خلق می‌کند؟ نویسنده کتاب معتقد است، موسیقی خواه برای جشن گرفتن رویدادهای بزرگ باشد و چه برای آرام‌کردن کودک و به خواب‌بردن او، نیازی اساسی در حیات انسان‌هاست. فورد در راه صورت‌بندی این نظام فکری در فصل نخست کتابش نمونه‌هایی از این انگیزه‌ها را در فرهنگ‌های گوناگون از دوران پیشاتاریخ تا امروز بیرون می‌کشد. اودر این راه‌به‌ویژه مسیرهایی را نشان می‌دهد که گونه‌ها، سبک‌های موسیقایی و سازها در رفت‌وآمد میان فرهنگ‌ها پیموده‌اند. فصل دوم درباره نت‌نویسی است. موسیقی از آغاز تا پیدایش نت بر حافظه تکیه داشت. از دوره نت بهبعد است که تکرارپذیری، بازتولید و آفرینش آثار پیچیده نیز در موسیقی ممکن شد. درواقع نت‌نویسی به‌آهنگسازان اجازه داد آثاری

شعر همه حاشیه‌نشین‌های جهان

نجوان درویش شاعری با ذهنیت عربی - جهانی است

معرفی کتاب

یک بار در بهشت بیدار شدیم

نویسنده: نجوان درویش

مترجم: حمزه کوتی

انتشارات: مرکز

قیمت: ۲۵۰ هزار تومان

است، همچنان مخاطبانی در اقصی نقاط دنیا می‌یابد و می‌تواند با آنها به گفت‌وگو بنشیند. بر اینها باید افزود، کسب جوایزی همچون جایزه «بیروت ۳۹» در سال ۲۰۰۹ که به ۳۹ نویسنده برتر عرب که زیر ۳۹ سال داشته باشند، تعلق می‌گیرد یا قرارگرفتن همین کتاب او در سال ۲۰۱۴ در لیست بهترین کتاب‌های سال رادیو ملی آمریکا (NPR).

فرزاد نعمتی

خبرنگار گروه فرهنگ

«یک‌بار در بهشت بیدار شدیم» مجموعه‌ای از شعرهای نجوان درویش، شاعر، منتقد و روزنامه‌نگار فلسطینی است که بین سال‌های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۳ میلادی سروده شده و اولین‌بار با عنوان Nothing More to Lose در نیویورک به چاپ رسیده است. بعدتر البته این اشعار به زبان‌های اسپانیایی، کرواتیی نیز بازگردانده شده‌اند و ترجمه‌های فرانسوی، ایتالیایی، یونانی و کاتالانی آنها نیز در دست تهیه است. ترجمه‌هایی به زبان‌های هندی، اردو و آلبانیایی نیز از دیگر مجموعه شعرهای درویش نشان می‌دهد، با شاعری مواجهیم که این اقبال را یافته که در جهانی که شعر و ادبیات به‌زعم بسیاری، زیر چرخ اقتصادی شدن مناسبات انسانی، در حال زوال و نابودی